

ten om het gebouw in de oude toestand terug te brengen f 75.000,— zullen bedragen, dat inmiddels voor f 25.000,— hersteld is en tenslotte de uitkering is vastgesteld op f 40.000,—. Het bedrijfsverlies bedraagt dan immers in feite f 35.000,—.

- 1a. De schade wordt niet afzonderlijk geboekt m.a.w. de boekwaarde wordt onveranderd aangehouden.
- b. De herstellkosten worden geactiveerd en gelijktijdig gereserveerd ten laste van de winstrekening.
- c. De uitkering wordt afgeboekt op de vordering der geboekte herstellkosten en het verschil wordt gereserveerd voor nog te doene uitgaven.
- d. De sub b. bedoelde reserve komt ten gunste van de winstrekening.
- 2a. De schade wordt geboekt en gelijktijdig gereserveerd, terwijl de boekwaarde van het pand onveranderd wordt aangehouden.
- b. De herstellkosten komen ten laste van de reserve sub a.
- c. Het verschil tussen de geboekte schadevordering en de uitkering komt ten laste van de winstrekening.
- 3a. De schade wordt van de bestaande boekwaarde afgeboekt, waartegenover een schadevordering ontstaat.
- b. De herstellkosten worden geactiveerd en aan de boekwaarde toegevoegd.
- c. Het verschil tussen de schadevordering en de uitkering wordt ten laste c.q. ten gunste van de winstrekening geboekt.

Tot welke conclusies leiden deze boekingen?

- ad 1. In dit geval wordt m.i. het bedrijfsvermogen te hoog vastgesteld, terwijl voorts verschuiving van winst of verlies kan plaats hebben, welke m.i. in strijd is met goed koopmansgebruik.
- ad 2. Ook hier vindt n.m.m. een onjuiste vermogensvaststelling plaats.
- ad 3. Het bedrijfsvermogen wordt in dit geval juist vastgesteld.

Er zijn voorts contribuabelen, die het principe huldigen, dat het bedrag, dat op den tweeden peildatum van de V.A.B. nog moet worden besteed voor herstelling dient te worden gereserveerd en in aftrek gebracht van het vermogen per dien datum. Voorts verdient nog aandacht de overweging om de schadevordering op een lager bedrag te waarden dan de boekwaarde.

Hoe zal de fiscus daarop reageren?

Deze zal het vormen van een reserve voor wederopbouw zeker niet toestaan, terwijl een lagere waardering op de schadevorderingen, indien deze in het grootboek voor de wederopbouw zijn ingeschreven, naar ik meen te weten, evenmin toelaatbaar geacht wordt.

Het onderwerp, dat ik hiervoor in vogelvlucht aan de orde stelde is m.i. ook voor de V.A.B. zeer belangrijk en interessant, doch ik geef bij voorbaat toe, dat het voor en tegen van verschillende problemen afhankelijk is, waarbij de onberekende factor met betrekking tot de toekomstvoorzieningen deze materie ten zeerste bemoeilijkt.

ENIGE OPMERKINGEN NAAR AANLEIDING VAN HET ARTIKEL „ACCOUNTANT EN ACTUARIS” VAN R. ZAALBERG VAN ZELST

door L. G. van der Hoek

Het artikel „Accountant en Actuaris” van de Heer Zaalberg van Zelst heeft mij aanleiding gegeven tot het maken van de volgende opmerkingen.

Ter vergemakkelijking van de discussie zal ik het betoog van de schrijver eerst in het kort samenvatten.

Schrijver erkent de betekenis van de accountantsverklaring in het algemeen, doch ontkent die betekenis indien sprake is van een accountantsverklaring ten behoeve van belanghebbenden bij een Levensverzekering-Maatschappij, waarin voorkomt een verwijzing naar het verslag van de actuaris, — optredende als functionaris in dienst der maatschappij — betreffende de berekening van de belangrijkste balanspost, de Wiskundige Reserve.

Ter motivering zegt hij, dat het verslag van de actuaris niet van behoorlijke waarborgen is voorzien ten aanzien van zelfstandigheid, kennis van zaken, reglementering van het beroep, tuchtrechtspraak, in het algemeen van de grootst mogelijke waarborg omtrent de waarachtigheid van hetgeen door hem wordt verklaard. Schrijver meent, dat het bestaan van de controle van het comptabele en het wiskundig gedeelte der administratie door de Verzekeringskamer zijn conclusie ondersteunt.

Ik hoop het betoog en de conclusie van de schrijver juist te hebben weergegeven, aangezien vooral zijn conclusie mijns inziens niet voldoende is geformuleerd.

Overigens komen er meerdere uitlatingen in het artikel voor, die om nadere verklaring vragen, b.v. de opmerking, dat de betekenis van de accountant niet zo zeer ligt in de controle van de leiding, doch veel meer in de controle der administratie ten behoeve van de leiding, de mening van schrijver, dat na verwezenlijking van bestaande plannen inzake de opleiding van actuarissen de ook in bedrijfseconomie geschoolde actuarissen de accountant naar zijn controlerende functie kunnen verwijzen, en zijn opmerking, dat de netto-reserve uit bedrijfshuishoudkundig oogpunt minder gewenst is, doch ik zal mij tot de voornaamste strekking van schrijvers betoog beperken.

Zooals in het naschrift van de Redactie reeds wordt opgemerkt, is het meest opvallende in het betoog van de Heer Zaalberg van Zelst, dat schrijver de accountant als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer voor het levensverzekeringsbedrijf wil laten verdwijnen, terwijl de behoefte aan een vertrouwensman toch zó duidelijk bestaat, — en m.i. door schrijver wordt erkend — dat een onderzoek naar mogelijkheden om het eventuele gebrek in de accountantsverklaring, veroorzaakt door de verwijzing naar het verslag van de actuaris, te verhelpen meer voor de hand ligt en meer vruchtdragend zou zijn geweest.

Algemeen wordt erkend, dat het oordeel van de public accountant wordt gevraagd, omdat er in het maatschappelijk verkeer behoefte bestaat aan zijn oordeel, aan het oordeel van een onafhankelijk deskundige, die geen verantwoordelijkheid draagt voor en geen belang heeft bij de resultaten van de onderneming, welke administratie hij controleert.

In het bijzonder bij Levensverzekering-Maatschappijen is het aantal belanghebbenden zo groot en zijn hun belangen van zulk een grote betekenis en zo gevarieerd, dat het in de eerste plaats bij deze maatschappijen wel zeer noodzakelijk is een onderzoek naar de juistheid van de administratieve verantwoording in te stellen, welk onderzoek dan gevolgd wordt door een voor de vele belangstellenden zichtbaar bewijs, — de verklaring, — waaruit geconcludeerd kan worden, dat dit onderzoek heeft plaats gehad en tot welk oordeel over de jaarrekening de accountant is gekomen.

De jaarrekening van een Levensverzekering-Maatschappij vermeldt

echter de zeer belangrijke post „Wiskundige Reserve”, over de berekening waarvan de accountant normaliter geen oordeel, gegrond op eigen werk, kan vellen. Ten aanzien van deze Wiskundige Reserve dient dus — gezien de behoefte van het maatschappelijk verkeer aan een objectief deskundig oordeel — een ander onafhankelijk deskundige te worden benoemd, welke deskundige evenals de accountant geen verantwoordelijkheid draagt voor en geen belang heeft bij de resultaten van de Maatschappij. Deze deskundige behoort een niet in dienst van de Maatschappij staande actuaaris te zijn.

De public accountant controleert dan de administratieve verantwoording, de zelfstandige actuaaris controleert de door de Maatschappij berekende wiskundige reserve. Het werk van beide deskundigen heeft in dat geval een gelijke doelstelling, hun rapport of verklaring gelijke betekenis, mits tussen deze deskundigen een samenwerking bestaat als geschetst door de Heer James Polak in het M.A.B. van December 1940.

Uit het voorgaande volgt, dat een accountantsverklaring met verwijzing voor de post Wiskundige Reserve naar het rapport van een in dienst van de Maatschappij zijnde actuaaris van minder betekenis voor het maatschappelijk verkeer moet worden geacht dan indien verwezen kan worden naar het rapport van een zelfstandige actuaaris. Toch zou ik niet zó ver willen gaan als de Heer Zaalberg van Zelst om aan eerstgenoemde verklaring elke betekenis te ontzeggen. Voor de overige posten op de jaarrekening van een Levensverzekering-Maatschappij blijft een verklaring van juistheid zeer beslist nodig.

Mijns inziens moet in zo'n geval worden getracht het zwakke punt te versterken en de accountant dient daarom de Directie van de Maatschappij te wijzen op de betekenis van de benoeming van een zelfstandige actuaaris, resp. dient hij zelf een zelfstandige actuaaris te raadplegen, resp. zelf de berekeningen te controleren. Gelukkig zijn er in ons land, ondanks het volgens schrijver eenvoudige examen, het gemis aan reglementering e.d., diverse vooraanstaande, zelfstandige, bekwame en in het bezit van voldoende zedelijke grootheid zijnde wiskundigen.

Tenslotte nog het volgende:

Dat de controle van de Verzekeringskamer de conclusie van de Heer Zaalberg van Zelst zou ondersteunen, is m.i. niet juist. Deze controle omvat o.a. zowel het comptabele als het wiskundige gedeelte van de administratie en is ingesteld in een tijd (1922) toen die controle nog noodzakelijk en verantwoord was. Dat ook thans deze controle nog wordt verricht is mijns inziens te wijten aan het feit, dat de betekenis van het werk van de zelfstandige deskundigen, de accountant en de actuaaris nog niet voldoende bekend is en zal zeker ook voor een deel uit traditionele overwegingen zijn te verklaren. Dat de Verzekeringskamer, indien de samenwerking tussen deze deskundigen niet voldoende is geregeld, het wiskundige gedeelte van de administratie onderzoekt kan ik mij begrijpen, evenals het feit, dat controle op de bedrijfsteges noodzakelijk is en dat diverse voor de branche noodzakelijke werkzaamheden, o.a. statistische, moeten worden verricht en adviezen worden verstrekt. Doch dat de Verzekeringskamer nog steeds een belangrijk gedeelte van het werk van de public accountant doubleert is m.i. niet meer te rechtvaardigen.

Naschrift

De Redactie stelt mij in de gelegenheid vorenstaande opmerkingen van een naschrift te voorzien, waarvan ik gebruik maak om tevens nader in

te gaan op het redactionele onderschrift bij het oorspronkelijke artikel.

Allereerst het belangrijkste punt. De conclusie, dat ik de accountant als vertrouwensman bij het levensverzekeringbedrijf wil laten verdwijnen, is niet juist. Wat ik wil laten verdwijnen, is een accountantsverklaring, die door verwijzing naar het actuarieel-verslag bij een niet van gedifferentieerde verhoudingen op de hoogte zijnd publiek de suggestie wekt, dat de actuaris een soortgelijke positie inneemt als de accountant. Met het artikel heb ik dan ook getracht aan te tonen, hoezeer belangrijk ik de verklaring van de georganiseerde openbare accountant acht en hoeveel er nog ontbreekt aan de positie van de actuaris. De aanwijzing, in welke richting de oplossing zal moeten worden gevonden, meende ik daarmede wel te hebben aangegeven. Contact tussen het Actuarieel Genootschap en het N.I.V.A. zou de oplossing wellicht aanzienlijk kunnen bevorderen. Zolang echter deze oplossing er niet is, blijven mijn bezwaren tegen de accountantsverklaring in de huidige vorm bestaan. Ik meen dan ook het tegendeel van luchthartig te zijn, als ik de uiterste zorgvuldigheid, waarmede een accountantsverklaring mede dank zij de reglementen van de accountantsverenigingen worden afgegeven, eveneens wil toepassen bij het levensverzekeringbedrijf. En dan is de consequentie, dat deze verklaring in de huidige vorm moet verdwijnen. Dit feit heb ik willen constateren naast andere verschijnselen, die *thans* in de verhouding tussen accountant en actuaris bestaan. Ik heb mij ertoe beperkt dit vraagstuk neer te leggen, zonder ook maar details omtrent een oplossing aan te geven. Want zonder meer te zeggen, dat de actuaris zelfstandig behoort te staan, is geen oplossing. Wel is duidelijk geworden, welke eisen naar mijn mening aan het actuarieel-verslag behoren te worden gesteld. Wie het vraagstuk echter nader gaat bestuderen, zal wellicht begrijpen, waarom ik mij niet tot het aangeven van details heb laten verleiden. Mijn bedoeling was slechts aandacht voor deze materie te vragen.

Waar de Redactie er op wijst, dat niet alle actuarissen in vast dienstverband staan, moge ik opmerken, dat mijn aanduiding van het in de regel bestaan van dit dienstverband door de aanwezige verhoudingen bevestigd wordt. Dit is althans bij alle grote maatschappijen het geval, waardoor het onderscheid meer formeel dan in overeenstemming met de praktijk is.

De Heer van der Hoek, die het in hoofdzaak met de strekking van mijn artikel eens is, moet ik op enkele punten ten stelligste tegenspreken. Een zelfstandig actuaris stel ik geenszins gelijk met een openbaar accountant, die lid is van bijv. het N.I.V.A.. De actuaris alleen maar zelfstandig maken is naar mijn mening geen oplossing. Dat de verklaring betekenis zou hebben voor de door de accountant wél gecontroleerde posten, moet ik evenzeer bestrijden. Want het gaat niet om die posten, het gaat om de jaarrekeningen als geheel en daaromtrent wordt men door de accountantsverklaring niet wijzer. Voorts komt het mij voor, dat de controle van de Verzekeringskamer niet op traditionele gronden berust, doch op het nog steeds ontbreken van een wettelijke regeling van het accountantsberoep en het geheel in de lucht hangen van het actuarisberoep.

De Heer van der Hoek vraagt nog om nadere verklaring van enkele uitlatingen mijnerzijds, die ik gaarne wil geven.

Mijn opmerking, dat de betekenis van de accountant veeleer ligt in de controle der administratie ten behoeve van de leiding, heeft betrekking op de interne accountant, zoals uit de tekst overigens blijkt. In die omstandigheid handelt de accountant dan ook in opdracht van de topleiding in het bedrijf, maar dan ook uiteraard ten behoeve van die leiding. Dat een in bedrijfshuishoudkunde onderlegd actuaris uit eigen kennis kan putten

en dan geen beroep meer op de accountant behoeft te doen, lijkt mij zonder meer duidelijk. Dat voorts de netto-reserve (en zeker de z.g. zuivere netto-reserve) uit bedrijfshuishoudkundig oogpunt minder gewenst is, werd reeds eerder te berde gebracht. Ik schaar mij achter dit standpunt, omdat de netto-reserve het onkostenvraagstuk verdoezelt, hetgeen bedrijfseconomisch niet verantwoord is en geenszins altijd veilig.

R. ZAALBERG VAN ZELST.

INGEKOMEN BOEKEN

Mr. Dr. Th. W. F. Speetjens, Het kapitaal der Naamlooze Vennootschap naar Nederl. Recht. *v. d. Marck's Uitg. Mij. N.V.*, Roermond. Prijs geb. f 7,15.

REPERTORIUM VAN LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Redactie Centrale Documentatiedienst inzake bedrijfsorganisatie N.V. (C.D.B.)

TIJDSCHRIFTENREPERTORIUM

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

National Central Control and Proof Machine

Redactie — Tamelijk uitvoerige machinebeschrijving waarin eerst enige algemene bijzonderheden worden gegeven. Deze machine sorteert boekingsstukken met een bedrag en schrijft en telt deze bedragen. Dan volgt een bespreking van de sorteereenheid, de teleenheid en de bediening en werkwijze.

A III 3

De Kantoormachinegids Nr. 98, Maart 1947 822

IV. LEER VAN DE CONTROLE

De verantwoordelijkheid van de public accountant ten aanzien van overtredingen van prijsvoorschriften

H a g e n, *Dr. J. van* — Schr. gaat na in hoeverre de accountant voor het afgeven van een verklaring dat de jaarrekening „juist” is, zich moet afvragen of de bestaande wettelijke prijsvoorschriften zijn nageleefd zowel op het gebied van de inkoop als van de verkoop. Het behoort tot de taak van de accountant de bedrijfsleiding te wijzen op de financiële verplichtingen die hieruit bij eventuele ontdekking kunnen voortvloeien. Verder wordt het probleem van de verantwoordelijkheid jegens het maatschappelijk verkeer bij geconstateerde overtredingen behandeld.

A IV 2 *Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde 21 Nr. 3, Maart 1947*
53:986

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

Het object der bedrijfshuishoudkunde

Limperg, Th. — Schr. analyseert van welke aard de behoefte is, welke tot de verbijzondering in de bedrijfshuishoudkunde heeft geleid. Hiernaast is de sociale economie ontstaan. Hij gaat dan na in hoeverre deze specialisatie nog doelmatig is en in hoeverre de arbeidsverdeling in feite tot stand gekomen is. De gegeven definitie is